

**КИЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЛІНГВІСТИЧНИЙ
УНІВЕРСИТЕТ ФАКУЛЬТЕТ СХІДНОЇ І СЛОВ'ЯНСЬКОЇ
ФІЛОЛОГІЇ**

Кафедра тюркської філології

Курсова робота
з тюркської філології
на тему:

**СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ
ГЕОГРАФІЧНОЇ
ТЕРМІНОЛОГІЇ У ТУРЕЦЬКІЙ МОВІ**

Студента(тки) групи Птур 14-20
факультету східної і слов'янської філології
денної форми здобуття освіти
Освітньої програми: Турецька мова і література та переклад,
друга східна мова, західноєвропейська мова
Спеціальності 035 Філологія
Спеціалізації 035.068 Східні мови та
літератури (переклад включно),
перша – турецька
Коваль Єви Сергіївни

Науковий керівник: Ксьондзик Наталія Миколаївна
Національна шкала _____
Кількість балів _____
Оцінка ЄКТС _____

Київ – 2023

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТЬ ТЕРМІН ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ.....	5
1.1. Історія вивчення термінології.....	5
1.2 Поняття «термін» та «термінологія» в мовознавстві.....	9
1.3. Загальна характеристика географічних термінів.....	17
Висновки до першого розділу.....	20
РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГЕОГРАФІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ.....	22
2.1. Структурні особливості географічної термінології.....	22
2.2 Семантичні особливості географічної термінології.....	24
Висновки до другого розділу.....	29
ВИСНОВКИ.....	30
ÖZET.....	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	36

ВСТУП

Актуальність дослідження. Вимоги, що пред'являються до рівня професійної підготовки фахівців у різних областях та ступеня володіння ними іноземною мовою - постійно підвищуються. Таким чином, основною задачею при роботі з автентичною літературою за фахом є адекватність перекладу, особливо перекладу термінологічних понять.

Відмінність наукової комунікації від побутової не тільки в граматичній структурі побудови речень, але і в засобах вираження і в семантиці лексичних одиниць, що входять до неї. Характерною рисою науково-технічної літератури будь-якої галузі і в будь-якій мові є велика насиченість текстів термінами і термінологічними сполученнями [1, Бурячок А. А. , 1973 , с. 101].

Саме тому при професійному навчанні іноземної мови особливої уваги потребує спеціальна лексика — терміни та їх перекладні еквіваленти, так як володіння термінологією дозволяє не тільки зрозуміти суть тексту і виконати адекватний переклад вузькоспеціального тексту, але і являє собою обов'язковий компонент професійної компетенції спеціаліста в кожній певній галузі. Тому обов'язковою складовою програми з іноземної мови є обов'язкове знання термінології як за фахом, так і вміння грамотно і точно перекладати наукову літературу - багату термінологічною лексикою.

Поняття терміна і термінології є ключовими в науці; термін забезпечує точність, ясність і розуміння наукової думки. Однак незважаючи на найважливіше місце цих понять в системі наукових знань і велику кількість досліджень, до цих пір немає єдиної думки з цілого ряду основних питань термінознавства: так, немає загальновизнаного визначення терміна, ведуться дискусії про вимоги, що пред'являються до терміну, його граматичну виразність, не вирішено питання про місце термінології в складі мови і т. д.

Метою роботи є дослідження структурно-семантичних особливостей географічної термінології турецької мови.

Відповідно до мети роботи необхідно вирішити наступні **завдання:**

1. Розглянути історію вивчення термінології.
2. Проаналізувати поняття «термін» та «термінологія» в мовознавстві.
3. Провести загальну характеристику географічних термінів.
4. З'ясувати структурні особливості географічної термінології.
5. Дослідити семантичні особливості географічної термінології.

Об'єкт дослідження – особливості термінології турецької мови.

Предмет дослідження - структурно-семантичні особливості географічної термінології турецької мови.

На різних етапах роботи застосовувалися такі **методи дослідження**, як компонентний аналіз, структурно-типологічний і статичний методи, аналіз фактів матеріалу, що досліджується шляхом систематизації і лінгвістичного опису.

Структура роботи. Курсова робота складається зі вступу, двох розділів основної частини, висновків та списку використаних джерел.

РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ ПОНЯТЬ ТЕРМІН ТА ТЕРМІНОЛОГІЯ

1.1. Історія вивчення термінології

В 30-ті роки ХХ століття на основі лексикології зародилося термінознавство як галузь прикладної лінгвістики. Його витoki пов'язані з іменами таких видатних вчених як Ойген Вюстер і Дмитро Семенович Лотте, які опублікували свої перші роботи в 1930-х роках. Наявність окремої науки про терміни вже не викликає заперечень, в її межах розвиваються самостійні напрямки і школи. У наш час теоретичними проблемами термінознавства займається низка національних шкіл – австрійсько-німецька, франко-канадська, українська, чеська, російська та інші.

Проблеми термінології та термінознавства як науки, що вивчає спеціальну лексику з погляду її типології, форми, функціонування, стандартизації та уніфікації, традиційно посідають одне з найважливіших місць в лінгвістиці.

Термінознавство виникло на стику лінгвістики, логіки, інформатики, психології та інших наук. Основним об'єктом дослідження в термінознавстві є лексичні одиниці – терміни [8, Основи термінознавства: навч. посіб. , С. З. Булик-Верхола, 2016]. Оскільки людство постійно зіштовхується з проблемою позначення того чи іншого поняття, явища чи феномена, більшість нових лексичних одиниць у будь-якій мові становлять терміни. Тому питання, пов'язані із вивченням термінології, завжди були в центрі уваги.

Проблеми мови науки розглядали як нагальну ще на початку ХХ сторіччя Г. О. Вінокур, Д. С. Лотте, О. О. Реформатський. За останні роки робота над дослідженням термінології набула подальшого розвитку. Велика кількість вітчизняних (В. Д. Бялик, О. С. Д'яков, М. С. Зарицький, І. С. Квитко, Т. Р. Кияк) та зарубіжних (Ю. Д. Апрусян, В. М. Лейчик, О. С. Суперанська, В. А. Татаринів, Х. Херінгер, В. Флейшер, В. Шмідт) науковців займаються систематизацією, стандартизацією термінології, зокрема і проблемою визначення поняття «термін».

До початку ХХ століття мовознавство створило власну понятійно-термінологічну систему, що охоплює всі рівні функціонування мови, але основним

об'єктом лінгвістики залишалися розмовно-просторічна мова і мова художньої літератури. У 20-30-ті роки у зв'язку з бурхливим технічним прогресом, створенням нових галузей науки і техніки термінологія стає актуальним об'єктом лінгвістичних досліджень. У ці ж роки формується радянська термінологічна школа, яка зайняла чільне місце в світовій науці. Г.О. Винокуру належить заслуга в постановці проблем лінгвістичної сутності терміна, природи і організації термінологій, співвідношення між номенклатурою і термінологією.

У 70-80 роки дослідження термінологічних проблем розвивалося за чотирма основними напрямками: 1) лінгвістичний опис природи терміна і організації термінологій; 2) автоматизовані (із застосуванням обчислювальної техніки) методи аналізу термінологій; 3) аналіз термінологій з метою конструювання мов для сучасних інформаційних систем; 4) стандартизація науково-технічної термінології [9-14].

Серед мовознавців існують різні погляди на визначення поняття «термін». А. Д. Хаютін зазначає, що слово «термін» походить від латинського «terminus», що означає «кінець, межа, закінчення». В англійській мові слово «term» було запозичене зі старофранцузької «terme» – «межа» [16, Хаютін А. Д., 1972, с. 3].

Згідно з Великим тлумачним словником сучасної української мови: «Термін – слово або словосполучення, що означає чітко окреслене спеціальне поняття якої-небудь галузі науки, техніки, мистецтва, суспільного життя тощо.» [2, Великий тлумачний словник сучасної української мови, 2005, с. 1241].

Аналіз лінгвістичних доробків вітчизняних та зарубіжних учених, присвячених питанням термінознавства, показав, що існують різні дефініції терміна.

О. Д. Пономарів дає таке визначення: «Термін – це одиниця історично сформованої термінологічної системи, що визначає поняття та його місце в системі інших понять, виражається словом або словосполученням, служить для спілкування людей, пов'язаних єдністю спеціалізації, належить до словникового складу мови й підпорядковується її законам» [10, Пономарів О.Д., 2000, с. 91].

На думку М. С. Зарицького, «термін – мовний знак, що позначає поняття певної галузі знання – науки, техніки, мистецтва, політики.» Вчений вважає «терміном ідеалізовану знакову модель певного об'єкта дійсності, який може бути представленим мовнословесною одиницею, словом або словосполученням» [6, Зарицький М.С., 2004, с. 43].

Однак, А. С. Д'яков уточнює, що «однозначності слід домагатись у межах однієї терміносфери, адже на рівні кількох субмов явище полісемії є досить розповсюдженим» [5, Д'яков А. С. , 2000 с. 12].

Різноманіття дефініцій поняття «термін» насамперед пояснюється відсутністю чітко визначених його характерних ознак, в результаті чого кожен науковець розуміє це явище по-своєму.

На думку А. С. Д'якова та Т. Р. Кияка, вимоги до терміна є такими:

- «відповідність правилам та нормам певної мови;
- систематичність;
- властивість дефінітивності;
- незалежність від контексту;
- точність;
- короткість;
- однозначність;
- відсутність синонімії;
- експресивна нейтральність;
- милозвучність терміна» [5, Д'яков А. С. , 2000, с. 12-13].

М. С. Зарицький вважає, що «термін як носій поняття є одиницею наукового мислення», і має відповідати наступним вимогам:

- «співвіднесеність з логіко-понятійною сферою;
- складник замкненої системи;
- однозначність;
- відсутність емоційно-експресивного компонента» [6, Зарицький М.С. , 2004 с.

43].

Деякі термінознавці висувають такі вимоги до терміна:

- нейтральність;
- відсутність емоційно-експресивного забарвлення;
- відсутність синонімів;
- інтернаціональний характер;
- стислість;
- відкритість і динамізм системи, що виявляється у процесах термінологізації, ре- і детермінологізації, постійному поповненні системи новими термінами;
- прозорість внутрішньої форми терміна, що поліпшує його сприйняття і збереження у терміносистемі.

У сучасному термінознавстві точаться жваві дискусії щодо розуміння понять термінологія та терміносистема. Більшість вчених сходяться до спільної думки про те, що термінологія є окремою системою всередині лексичного складу мови, яка складається з одиниць термінологічної номінації.

1.2 Поняття «термін» та «термінологія» в мовознавстві

Серед системи термінів кожної галузі вирізняють дві складові - термінологію і терміносистему. Деякі термінологи ототожнюють ці два поняття, стверджуючи, що поняття термінологія за своєю природою вже є системним (Б. Н. Головін, І. М. Гумовська, В. П. Даниленко, О. І. Дуда, Р. Ю. Кобрін та ін.). Інші, переконують, що галузеві терміносистеми існують всередині термінології як повноцінні окремі системи (К. Я. Авербух, С. В. Гриньов, В. М. Лейчик, Т. Р. Кияк, О. М. Тур та ін.).

Для того, щоб розрізнити ці два поняття за змістом, вчені розглядають поняття «термінологія» - як сукупність слів та словосполучень, що називають спеціально-професійні поняття, а поняття «терміносистема» – як сукупність термінів, співвіднесених один з одним на понятійному, дериваційному, семантичному та граматичному рівнях. Однак таке пояснення є досить нечітким і не розмежує поняття термінології та терміносистеми, бо терміни можуть співвідноситись один з одним на понятійному, дериваційному, семантичному та граматичному рівнях як у межах однієї терміносистеми, так і в декількох паралельно.

Лінгвісти не мають точного пояснення та чіткого розмежування понять термінологія та терміносистема. У кожного вченого своє трактування цих двох понять.

І. М. Гумовська ототожнює ці поняття і називає ознаки термінології як системи – сукупність чи безліч термінів-слів взагалі та сукупність термінів (понять чи назв) будь-якої галузі науки (юридична термінологія, хімічна термінологія, економічна термінологія і т. д.) [3, Гумовська І.М. , 2000, с. 7].

О. І. Дуда вважає, що у кожній підмові, крім термінів основної терміносистеми, функціонують терміни багатьох інших терміносистем і, в першу чергу, суміжних галузей. На її думку, поширеною є точка зору на термінологію як на чітко окреслену підсистему всередині загальної лексичної мови. Такий підхід до термінології виправданий особливим призначенням терміна бути засобом вираження спеціального

поняття в галузі науки, техніки, виробництва і підтримується зверненнями багатьох дослідників до аналізу галузевих терміносистем [4, Дуда О.І. , 2001, с. 13]. О. І. Дуда ототожнює поняття термінології та терміносистеми, проте не враховує, що семантика терміна може змінюватись залежно від сфери вживання, що і зумовлює полісемію термінів.

Значна кількість дослідників доводять, що галузеві терміносистеми існують всередині термінології як повноцінні окремі системи.

Розмежовує поняття «термінологія» і «терміносистема» Т. Р. Кияк, розуміючи під терміносистемою «спеціальну лексику, яка обслуговує окрему галузь науки або техніки» [7, Кияк Т.Р. , 1989, с. 14]. Термінологічна система віддзеркалює систему понять певної науки. Часто окреме наукове поняття розкривається декількома дефініціями.

Інший вчений О. М. Тур вважає, що «терміносистема є певною сукупністю термінів, що виконує комунікативно-тематичне чи комунікативно - ситуативне завдання» [15, Тур О. М. , с. 69]. Він пише, що немає жодного терміна, який би не належав до якоїсь терміносистеми або одночасно до кількох. Терміносистеми можуть накладатися одна на одну, утворюючи зону перетину, тобто певну групу термінів, спільних для кількох терміносистем. Терміносистемою може «користуватися» як окрема галузь, так і кілька галузей одночасно, що вказуватиме на статус такої термінології як міжгалузевої. Звідси можна сказати, що зона перетину терміносистем, які утворюють певну групу термінів, спільних для кількох терміносистем, і є термінологією.

У результаті аналізу описаних різними дослідниками лінгвістичних характеристик терміна можна виділити основні ознаки, властиві йому:

- 1) **Змістова точність та однозначність.** Під змістовою точністю розуміється чіткість та обмеженість значення термінів. Ця чіткість значення зумовлена тим, що наукове поняття, як правило, має чітко визначені межі, які встановлюються за допомогою наукової дефініції, що передає значення терміна.

Точність терміна передбачає правильне лексичне відображення ознак, які характеризують поняття, що термінується. У разі викривлення або хибного розуміння ознак термінованого поняття виникає ситуація, що є комунікативною неточністю. Термін повинен якнайповніше й найточніше передавати зміст поняття, яке він позначає, неточний термін може бути джерелом непорозумінь між фахівцями.

Однозначність терміна вимагає відсутності лексико-семантичних процесів у термінології, тобто синонімії, омонімії та полісемії. Однак А. С. Д'яков зазначає: «У цьому випадку необхідно враховувати використання термінологією для позначення спеціальних понять звичайних мовних знаків, тобто слів, які зберігають свої властивості, у тому числі багатозначність, синонімічність, омонімічність. Термін тільки у своєму полі зберігає точність, стислість, моносемічність і відсутність експресивності» [5, Д'яков А. С. , 2000, с. 128]. Таким чином, однозначність не слід розглядати як основну ознаку, що відрізняє терміни від загальноживаної лексики.

2) **Наявність дефініції.** Кожний термін має дефініцію, яка чітко окреслює, обмежує його значення. Термін дефінітивний, тобто він є найменуванням спеціального поняття, регламентованого у своїх межах дефініцією.

3) **Системність.** Кожний термін належить до певної термінологічної системи, яка, в свою чергу, співвідноситься з системою понять конкретної спеціальної галузі знань або діяльності.

Отже, системність є однією з найбільш важливих умов існування терміна. Термін може існувати лише як елемент терміносистеми, якщо під останньою розуміти упорядковану сукупність термінів, які адекватно виражають систему понять теорії, що описує деяку спеціальну сферу людських знань чи діяльності.

4) **Номінативність.** У сучасному мовознавстві функція називання визначається як основна та найважливіша ознака терміна.

Таким чином, специфіка реалізації номінативної функції у терміна полягає в тому, що він позначає спеціальне поняття певної спеціальної сфери людської діяльності: науки, техніки, виробництва.

5) **Стилістична нейтральність.** Термін є стилістично нейтральний, тобто позбавлений емоційно-експресивного забарвлення.

Проте, на думку більшості мовознавців, будь-яке слово, яке стає членом термінологічної системи, втрачає в результаті зміни значення своє колишнє емоційне забарвлення і стає стилістично нейтральним.

б) **Вмотивованість.** У вітчизняному мовознавстві під поняттям «вмотивованість» розуміють «відповідність лексичного значення терміна (прямого, безпосереднього, внутрішнього значення слова чи словосполуки) до позначеного ним поняття» [5, Д'яков А. С. , 2000, с. 15].

Підкреслюючи особливу практичну важливість явища вмотивованості у процесі термінологічної мотивації, О. І. Блінова зазначає: «Слід максимально використовувати функціональне навантаження внутрішньої форми слова-терміна і бережливо ставитися до фактора його мотивації, тому що вдало обрана при створенні терміна внутрішня форма може слугувати знаряддям пізнання розвитку наукового поняття» [5, Д'яков А. С. , 2000, с. 93].

Таким чином, вмотивованість – це та кількість інформації, що була включена до внутрішньої форми та знайшла відображення у відповідному значенні лексичної одиниці.

Враховуючи той факт, що термін – це динамічний елемент, який функціонує в живій мові і постійно піддається змінам, серед основних його характерних ознак слід виділити такі:

- 1) *змістова точність та однозначність;*
- 2) *дефінітивність;*
- 3) *системність;*
- 4) *номінативність;*
- 5) *стилістична нейтральність;*
- б) *вмотивованість.*

Серед прагматичних вимог можна виділити такі:

1) *Впровадження терміна*, яке характеризується загальноприйнятістю терміна фахівцями, науковою громадськістю або його вживанням. У письмовій мові вживання терміна визначається шляхом підрахунку частоти його використання в текстах і характеризується частотністю;

2) *Інтернаціональність* – потреби міжнародного спілкування фахівців у зв'язку зі зростаючою тенденцією до інтернаціоналізації наукових досліджень, збільшенням обміну науковою і технічною інформацією відображаються в підвищенні престижу інтернаціональності;

3) *Вимога сучасності терміна* реалізується шляхом витіснення з ужитку застарілих термінів, заміною їх сучасними;

4) *Милозвучність терміна* – зручність вимови термінів вимагає їх орфоепічної милозвучності. Крім того, термін не повинен викликати небажані асоціації, не повинен володіти асоціативною немилозвучністю;

5) Специфіка деяких областей знання пропонує додаткові вимоги до термінів: наприклад, *езотеричність* – навмисна недоступність термінології.

Більші або менші відхилення від вищеперелічених вимог можуть спостерігатися як у деяких термінологіях, так і в окремих термінах. Ось чому можна припустити, що в цілому і якості термінів, і вимоги до них являють собою певні тенденції, які реалізуються в більшому або меншому ступенях.

Серед прагматичних вимог, які висувуються до терміна можна виділити такі: *впровадження терміна*, яке характеризується загальноприйнятістю терміна фахівцями, науковою громадськістю та частотністю вживання; *інтернаціональність*; *вимога сучасності терміна*; *милозвучність терміна*; *езотеричність*.

Традиційно під функцією терміна розуміється роль, яку виконує термін, будучи засобом позначення спеціального поняття. Функції терміна є взаємопов'язані між собою. Тому говорять про систему його функцій, про поліфункціональність терміна.

Відповідно до авторської класифікації В. М. Лейчика, терміни виконують номінативну, сигніфікативну, комунікативну (інформативну), прагматичну та

евристичну функції.

Номінативна функція визначається як основна та найважливіша ознака терміна у сучасному мовознавстві. Специфіка терміна як одиниці номінації полягає в тому, що за допомогою термінів називають (номінують) поняття, категорії, ознаки (властивості) понять, а також операції (відносини) в різноманітних спеціальних сферах людських знань (науці, виробництві, громадському житті та ін.). Іншими словами, номінативність терміна полягає в фіксації в ньому спеціального знання. Безумовно, без такого називання неможливі пізнання і діяльність в спеціальних сферах.

Сигніфікативна функція розглядається як знакова функція або функція позначення. Терміни виконують експлікативну функцію, що базується на їхній пояснювальній здатності щодо будь-яких референційних значень слів та речень у текстах. Ця функція зумовлює й інші: комунікативну, трансляційну, прагматичну та евристичну.

Комунікативна, або інформативна функція терміна реалізується в передаванні реципієнту змістовної інформації й передбачає зворотній зв'язок. Таким чином, термін передає спеціальне знання в просторі і часі, а в процесі комунікації й обміну знаннями науковці, фахівці та інші носії знання можуть уточнювати інформацію й створювати нові терміни.

Прагматична функція. Однією з найважливіших функцій терміна є прагматична функція, що, на думку М. В. Антонової і В. М. Лейчика, залежить від обраної продуцентом знака установки для впливу на реципієнта, наприклад, переконати в істинності переданої інформації. Вибір того чи іншого терміна залежить від комунікантів і від умов та області їхнього спілкування.

Евристична функція терміна є досить специфічна, оскільки вона проявляється в прототермінах, тобто термінах, що проявляються до відкриття спеціального поняття.

Основна функція термінів у відповідних стилях (науковому та науково-популярному) та літературних жанрах - номінативна, але в художній літературі, крім

того, вони можуть бути використані в якості зображально-виражальних засобів для опису обстановки, створення «пейзажу», мовної характеристики осіб, пов'язаних з певною сферою діяльності, портретної характеристики персонажів.

До стилістичних функцій термінів належать номінативна, текстотвірна, характеризуюча, диференційна, компресійна. Емотивна, експресивна й оцінна функції входять у групу стилістично-прагматичних. Терміни, які виконують інформаційні функції, у художній текст вводяться як без пояснень, так з допомогою авторських тлумачень або у складі контекстуальних синонімів. При реалізації стилістично-прагматичних функцій терміни є елементом епітетів, метафор та порівнянь.

Отже, за класифікацією М. В. Лейчика, терміни виконують такі функції: номінативну, сигніфікативну, комунікативну (інформативну), прагматичну та евристичну. Таким чином, ми можемо зробити висновок, що термінам притаманні всі функції, що їх виконують лексичні одиниці загальноживаної мови [10, Пономарів О.Д. , 2000, с. 48].

Як показує проведене дослідження, головна причина різноманіття дефініцій поняття «термін» обумовлена відсутністю єдиної позиції серед мовознавців щодо сутності терміна. Таким чином, одні вчені розглядають терміни як особливі слова, а інші – як слова в особливій функції. Існує також група дослідників, які за основу визначення терміна беруть його співвіднесеність з науковим поняттям та мовою науки.

Як зазначалося вище, спочатку лінгвісти досліджували термін не як динамічний, функціонуючий в живій мові, а як статичний елемент сфери фіксації. Часто в результаті подібного підходу термінам приписувалися властивості і характеристики, які у них фактично були відсутні.

Проаналізувавши різні дослідження вчених щодо розмежування понять термінологія та терміносистема, можемо зробити висновок, що термінологія є поняттям значно ширшим, ніж терміносистема. Термінологія – це частина лексичного складу конкретної мови. Терміносистема є повноцінно окремою системою в

термінології, виокремлення якої потребує детального фахового підходу в кожній вузькій галузі. Крім того, одні й ті ж терміни можуть бути багатозначними в межах термінології як частині лексичного складу мови та однозначними в межах однієї терміносистеми, що відповідає природі власне терміна.

1.3. Загальна характеристика географічних термінів

У своїй роботі ми вивчили топоніміку Середземноморського і Чорноморського регіонів Туреччини. З точки зору класифікації по співвідношенню топоніма і специфіки званого ним об'єкта найбільший інтерес представляють собою роботи Н. В. Подільської. Так, дослідниця виділяє в якості найбільш великих груп:

Хороніми - власне ім'я будь-якої території, що має певні межі: невеликого простору, історичної області, адміністративного району або країни (Termessos (Термесос, досл. - гірський пояс, висотна фортеця); Hattusas (Хаттуса, походить від хетської назви: Ha-at-tu-ša).

Урбоніми - власне ім'я будь-якого внутрішньоміського топографічного об'єкта, звання внутрішньоміських об'єктів. Урбаноніми поділяються на підкласи.

Годоніми - топонім для позначення назв вулиць, в тому числі проспектів, бульварів і т.д.: (Ciftciler sokagi (вул. Чіфтчілер, досл. - Фермерська вулиця); Hal Sokagi (вул. Хал, тур. - критий ринок).

Агороніми - топонім для позначення назв площ та інших відкритих просторів у містах (Cam Market (магазин Джам, досл. - магазин скла); Ilksu (пляж Іликсу, тур. - тепла вода).

Дромоніми - власне ім'я будь-якого шляху сполучення: наземного, водного, підземного, повітряного (за межами населених пунктів): (Dilek Bogazi (протока Ділек/Самос, досл. - протока бажань); Akarsın Köprüsü (міст Акарсін, тур. - текучий) [18, Aksan Doğan, Türk Dil Kurumu Yayınları].

Гідроніми - назви водних об'єктів (річок, озер, морів, заток, проток, каналів, водоспадів). Через велику кількість водних об'єктів клас гідронімів поділяє на підкласи:

Пелагоніми - топонім для позначення назви морів (Köprülü Kanyon (Кепрюлю Каньйон); Türk Bogazlar (Чорноморські (або турецькі) протоки).

Лімноніми - топонім для позначення назви озер (Beuşehir Gölü (Бейшехір, досл. - місто пана); Abant Gölü (Абант Гелю, ін.-грец. βασf; (син лінкея)).

Потамоніми - власне ім'я будь-якої річки (Aksu (Аксу, досл. - чиста / біла вода); Kelkit Suyu (Келькіт від арм. Гайл-гет - вовча річка)).

Ороніми - власна назва будь-якого об'єкта рельєфу земної поверхні - (Cukurova (низовина Чукурова, досл. - низинні луки); Kackar Dagı (Качкар, з вірменського - haskar - хрест-камінь»)).

Спелеоніми - назви підземних природних утворень і форм рельєфу (Altınbesik (печера Алтинбесік, досл. - Золота колиска; Pınargözü (печера Пинаргезу, досл. - Око джерела) [20, Yağmur Ö. , Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi Cilt].

Ойконіми - назва населеного пункту. Включає в себе назви будь-яких населених пунктів. Виділяють кілька підкласів ойконімів.

Астіоніми - вид ойконіма, власне ім'я міста (Kahramanmaraş (Кахраманма - раш, досл. - герой); Giresun (Гіресун, грец. κ ε ρ α σ ο & sigma; (kerasos) «Вишня» + - ο υ υ τ (маркер місця)).

Комоніми - вид ойконімів, що включає всі назви сільських поселень (Vakıflı (Вакифли, досл. - обізнаний; володіє знаннями); Ordu (Орду, тур. - армія).

У топонімах Туреччини в ході історії залишилося кілька мовних спадщин: турецька мова (в якості першої мови більшості населення), грецька мова, вірменська мова, курдська мова, а також ряд інших мов, на яких колись широко говорили в Туреччині. Топоніми Туреччини варіюються від назв невідомого або невпізанного походження до більш чітко виведених ономастичних назв. Багато місць змінювали свої назви протягом історії, оскільки нові мовні групи домінували на сухопутному мосту, який є сучасною Туреччиною. Походження топонімів Середземноморського і Чорноморського регіонів сильно відрізняється. У топоніміці Чорноморського регіону поряд з споконвічними, тобто турецькими і вірменськими топонімами, виділяються запозичені топоніми, взяті з латинської - 8%, грецької - 17% та інших мов. Найбільша кількість оронімів і гідронімів, а також хоронімів несуть у своїх назвах турецьку - 54% і вірменську мови - 17%. Топоніміка Середземноморського регіону відрізняється великою кількістю топонімів турецькою - 37% і грецькою мовами - 43%, виділяються запозичені топоніми, взяті з латинської - 10%, давньоєврейської мов - 8%. Найбільша

кількість оронімів і гідронімів несуть в своїх назвах турецьку і грецьку мову, що обумовлено історичним фактором.

Висновки до першого розділу

У сучасному термінознавстві точаться жваві дискусії щодо розуміння понять термінологія та терміносистема. Більшість вчених сходяться до спільної думки про те, що термінологія є окремою системою всередині лексичного складу мови, яка складається з одиниць термінологічної номінації.

Як показує проведене дослідження, головна причина різноманіття дефініцій поняття «термін» обумовлена відсутністю єдиної позиції серед мовознавців щодо сутності терміна. Таким чином, одні вчені розглядають терміни як особливі слова, а інші – як слова в особливій функції. Існує також група дослідників, які за основу визначення терміна беруть його співвіднесеність з науковим поняттям та мовою науки.

Спочатку лінгвісти досліджували термін не як динамічний, функціонуючий в живій мові, а як статичний елемент сфери фіксації. Часто в результаті подібного підходу термінам приписувалися властивості і характеристики, які у них фактично були відсутні.

Проаналізувавши різні дослідження вчених щодо розмежування понять термінологія та терміносистема, можемо зробити висновок, що термінологія є поняттям значно ширшим, ніж терміносистема. Термінологія – це частина лексичного складу конкретної мови. Терміносистема є повноцінно окремою системою в термінології, виокремлення якої потребує детального фахового підходу в кожній вузькій галузі. Крім того, одні й ті ж терміни можуть бути багатозначними в межах термінології як частині лексичного складу мови та однозначними в межах однієї терміносистеми, що відповідає природі власне терміна.

У топонімах Туреччини в ході історії залишилося кілька мовних спадщин: турецька мова (в якості першої мови більшості населення), грецька мова, вірменська мова, курдська мова, а також ряд інших мови, на яких колись широко говорили в Туреччині. Топоніми Туреччини варіюються від назв невідомого або невпізанного

походження до більш чітко виведених ономастичних назв. Багато місць змінювали свої назви протягом історії, оскільки нові мовні групи домінували на сухопутному мосту, який є сучасною Туреччиною. Походження топонімів Середземноморського і Чорноморського регіонів сильно відрізняється. У топоніміці Чорноморського регіону поряд з споконвічними, тобто турецькими і вірменськими топонімами, виділяються запозичені топоніми, взяті з латинської - 8%, грецької - 17% та інших мов. Найбільша кількість оронімів і гідронімів, а також хоронімів несуть у своїх назвах турецьку - 54% і вірменську мови - 17%. Топоніміка Середземноморського регіону відрізняється великою кількістю топонімів турецькою - 37% і грецькою мовами - 43%, виділяються запозичені топоніми, взяті з латинської - 10%, давньоєврейської мов - 8%. Найбільша кількість оронімів і гідронімів несуть в своїх назвах турецьку і грецьку мову, що обумовлено історичним фактором.

РОЗДІЛ 2. СТРУКТУРНО-СЕМАНТИЧНІ ОСОБЛИВОСТІ ГЕОГРАФІЧНОЇ ТЕРМІНОЛОГІЇ

2.1. Структурні особливості географічної термінології

У географічному розповсюдженні турецьких топонімів спостерігаються деякі властивості. Основу географічних назв Туреччини складають топоніми тюркського походження. Географічні назви, які не належать до тюркських мов, тобто які з'явилися до прибуття турків, інколи зустрічаються в турецьких топонімах та мають зазвичай підпорядкований характер. Проте розповсюдження топонімів тюркського походження у напрямку від центру території Туреччини до її периферій, особливо до узбережжя, частково слабшає. До географічних назв не тюркського походження (до X-XI ст) відносяться: Афон, Мендерес, Мілет, Бергаме, Ефес, Трабзон, Бодрум, Мерсин та інші [19, Eren, H., «Yer Adlarımızın Dili»].

У тюркських топонімічних системах географічні імена є двокомпонентними. Серед географічних назв Туреччини є багаточисельні топоніми, які пов'язані з кольором (зелений, чорний, сірий, жовтий та інші), такі, як Агдере (біла долина), Карадаг (чорна гора), Кизилтепе (червоний пагорб), Саригьоль (жовте озеро). Велике місце займають фітотопоніми: Ярпагли (листоподібний), Соганли (цибульний). Зооніми: Бозкурт (сірий вовк), Кушадаси (пташиний острів); гідроніми: Кизилірмаг (червона ріка), Акчай (біла ріка); омоніми: Бінгьоль (тисяча озер), Думанли (туманний).

Від назв корисних копалин виникли назви Гюмюшхана (місце народження срібла), Кірядж (гіпсовий), Гюмюшсу (срібна вода), Мармаріс (мармуровий) та інші. Є ряд географічних назв, які пов'язуються з кліматичними умовами. Вузкий гірський прохід, який часто провіюється вітрами був названий Кюлекбогази [18, Aksan Doğan, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1982].

Рельєф території Туреччини характеризується в основному горами та міжгірними западинами. Такі природні умови зумовили формування ряду озер у западинах, численних річок, джерел. Внаслідок взаємозв'язку орографії, клімату, гідрогеології, гідрології утворені численні топоніми. У багатководних місцях

з'явилися такі ойконіми, як Суланюрт, Сумьова, Сушерхи. Форми рельєфу гір, їх зовнішній вигляд обумовили утворення географічних назв Сивріджа (мечеподібний), Дашуджу (кінчик загостреного каменя), Гаядібі (підніжжя скелі), Чухур (впадина) та інші. Є назви, які пов'язані з професією: Дашделен (каменотес), Демірчі (жерстяник), Девем (верблюжий) [20, Yağmur Ö., Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi Cilt].

Гідроніми в основному класифікують за такими семантичними ознаками: особливості географічних реалій. (Памуккале – бавовняний палац); особливості характеру гідронімічного об'єкта; колір води (Акденіз – біле море); температура води, її запах і чистота; величина об'єкта (Ван – велике солоне озеро); люди й племена (Ататюрк-Баражі – водосховище Ататюрка); образність, описовість, уподібнення й порівняння з іншими предметами (Босфор – біла корова) [18, Aksan Doğan, Türk Dil Kurumu Yayınları, 1982].

Географічні топоніми – явище суспільне. Вони, як і все, що дійшло до нас з найдавніших часів – пам'ятки матеріальної і духовної культури, мова, писемність, світогляд, звичаї та інше, – є продуктом суспільних відносин. На складному історичному шляху розвитку географічних назв (це стосується сфери формування їх внутрішнього змісту, будови й становлення), у їх творенні, як і в творенні кожного суспільного явища, брали участь різні фактори, найголовніші з яких історичні, лінгвістичні та географічні.

У географічному розповсюдженні турецьких топонімів спостерігаються деякі властивості: основу географічних назв Туреччини складають топоніми тюркського походження, географічні назви, які не належать до тюркських мов, тобто які з'явилися до прибуття турків, інколи зустрічаються в турецьких топонімах та мають зазвичай підпорядкований характер. У номінації географічних об'єктів у тюркських топонімічних системах виділяються такі ознаки: колір, розмір, конфігурація, що зіставляється з частинами тіла, видавані звуки, розміщення у просторі.

2.2 Семантичні особливості географічної термінології

Топоніми Туреччини варіюються від назв невідомого або невпізанного походження до більш чітко введених ономастичних назв. Багато місць змінювали свої назви протягом історії, оскільки нові мовні групи домінували на сухопутному мосту, який є сучасною Туреччиною.

Адана: від Хеттського URU Adaniya з Кіщуватна, альтернатив: пов'язана з легендарним характером Данай, грецьким племенем Danaoi, єгипетським ворогом країною Данаї, мікенськими біженцями Dananayim або Danuna і Da-na-VO (люди, що живуть по річці), скіфські кочові люди.

Адияман: оскільки офіційна Османська турецька назва Hisn -i Mansur («замок Мансура», або курдський варіант Semsûr) було важко вимовляти місцевим жителям, люди називали місто Ади (його назва) яман (хоча) з самого початку XIX століття, наприклад, «його ім'я жорстке» або «(місце), чиє ім'я жорстке» по-турецьки.

Afyonkarahisar: від турецької вимови: [afjonkarahi'sa'], турецького: afyon «мак, опіум», кара «чорний», hisar «фортеця». Тобто "Чорний замок міста Опіум" по-турецьки. Вирощування опіуму для фармацевтичної промисловості і викликало багато суперечок, коли під тиском США Туреччина заборонила вирощування опіуму на період в сімдесяті роки).

Агри: від Агри (Арарату) Даги (гори). Центр міста раніше був відомий як Каракесе (кара - чорний, кесе безбородий і безвусий, тобто хлопець з темною шкірою без волосся на обличчі по-турецьки), оформлений від Кара Кісе, скорочено від Кара Кілісе (Чорна церква), посилаючись на середньовічну Вірменську церкву в Алашкерті (вірменська : Շ . ւ . շ . ա . Ալաշկերտ) приблизно в 34 км на захід.

Аксарай: від Ак (білий) Сарай (сераїл / палац), тобто білий палац.

Акьяка, Мугла: від Ак (білий) Яка (сторона / берег), тобто білий берег.

Аланія: в сельджуки перейменованій в місто Alaiye (علايه), похідне від султана Аладдін Кей-Кубад I ім'я «s, з більш ранніх версій (в латині як Coracesium або в грецькому, як Korakesion від Luwian Korakassa означає „точка / виступаюче місто“,

the римсько-католицька церква досі визнає латинська назва титульним титулом в своїй ієрархії. У Візантійській імперії воно стало відомим як Калонорос або Калон Орос, що означає «Прекрасна / прекрасна гора» грецькою, італійською Candelore або Cardello). Під час свого візиту в 1935 році Мустафа Кемаль Ататюрк завершив назву в новому алфавіті як Аланья, замінивши «і» і «е» на «Алай», як повідомляється, через неправильне написання телеграми в 1933 році.

Аліага: на честь члена могутньої родини Караосманогуллари аяна Караосманоглу Алі Ага, який володів тут маєтком.

Амасія: від грецького імені Ἀμάσεια походить від Амасіса, королеви амазонок, яка, як кажуть, жила тут. Назва змінилася небагато протягом всієї історії: Ἀμάσεια, Amaseia, Amassia і Амасії всі знайдені на древніх грецьких і римських монетах і продовжують використовуватися в сучасній грецькій мові. Вірменська: Տ .ւ լւ, старотурецька *أماصيا* та сучасна турецька Амасія представляють ту саму вимову.

Анамур: від давньогрецького «Анемуріон» (Ἄνεμούριον), латинізованого як «Анемуріум», що означає «вітряк».

Анкара: з оригіналу Ἄγκυρα (ἄγκυρα, літ. «Якір») на грецькому і Ancyра на латині, Angora на багатьох європейських мовах і Engürü на османській турецькій.

Баликесір: від türkmen Balak Nisar через залишки замку, оскільки Nisar по-турецьки означає замок. Замок являв собою невелике візантійське містечко, яким все більше нехтували, відоме як Палеокастрон (грец. Παλαιόκαστρο), що означає Старий замок. Оригінальний замок був побудований для Адріана імператором у 124 році нашої ери в результаті успішного полювання на ведмедя. Передвізантійська династія використовувала цей замок як місце відпочинку і полювання.

Бартин: з античного міста Парфеніос (αρθένιος грецькою мовою), яке датується 1200 р. до н. е., коли його територія була заселена племенем каскіан.

Бетмен: походження назви "Бетмен" для річки та нафтового міста незрозуміле: це може бути укороченням назви 1228 метрів (4029 футів) гори Батя Рамана, розташованої ряд або зверніться до одиниці маси, що використовується в Османській імперії.

Бінгель: його стара назва - Чапакчур. Це ім'я дав Олександр Македонський. (Зазаки: Çolig, курдська: Çewlîg, Вірменія: Շաշաղըր, латинізується: Çapaghjur).

Болу: від слова болі, скорочено від грецького «місто поліса».

Бурдур: з візантійської епохи місто носило назву Полідоріон (грец. Πολυδῶριον).

Бурханіє: перейменовано на Бурханіє на честь османського принца Шехзаде Бурханеттіна. Раніше називалася селом Тайлиелі («місто Тайли»), названа на честь одного з турецьких беків, які прийшли на допомогу правителю сельджуків Сулейману. На початку 14 століття він перейшов у володіння Карасидів і зростав у міру залучення переселенців. За часів Османської імперії він також був відомий як Кемер і був приєднаний до Едреміту до 1866 року.

Бурса: після Прусія I, царя Віфінії, який у 202 р. до н. е. отримав грецьке місто Кій, яке відбудувало місто та перейменувало його на Пруса (давньогрецька: πρῶσσα; іноді перекладається як Прусса).

Чанаккале: з кераміки Чанаккале, яку один мандрівник порівняв з Делфтваром, та Османської фортеці під назвою Кале-і Султаніє (Османська Турецька: قلعة سلطانية) або Султаніє калесі (фортеця султана). З 1920 року британці в своїх репортажах стали називати Чанаккале, Чанак і Кале Султані. Раніше це місце називалося протокою грецькою назвою Δαρδανέλλια, Дарданелія, Чанкири: від давньої назви Гангра. Місто також відоме як Чангра, Кандарі або Кангарі.

Чешме: від слова «eşme», що означає «джерело, фонтан» перською мовою (ششمه), і перше поселення в 2 км на південь від сучасного центру Чешмекей («місто з фонтаном» турецькою мовою), засноване Цахасом.

Ogum: турецька вимова: [ˈtʃoɣum]; середньовічна грецька: Ευχάνεια, романізується: Euchaneia від Karum аккадського: карум «Набережна, порт, комерційний район», множина кари, від шумерського Кар «фортифікації (з гавані), брейк-вода» стародавні ассирійські торгові сполучення в Анатолії (сучасна Туреччина) з 20 по 18 ст. до н. е.

Датча: від стадії, назви міста Кнід. Стадія перетворилася на Тадію, Дадю, Дадчу, а потім Датчу.

Денізлі: у 17 столітті турецький мандрівник Евлія Челебі відвідав Денізлі і записав місто таким чином: «Турки називають місто (Денізлі) (що означає, що в ньому багато джерел води, таких як море по-турецьки), так як тут є кілька річок і озера навколо нього. Насправді це чотириденна подорож від моря Дікілі: походження назви (по-турецьки означає вертикальний) неясно, може означати обеліск, одиночну кам'яну колону або не впало Мертве дерево. Неподалік знаходиться Стародавній Пітан і ще недосліджене місце Атарнея.

Діярбакир: від Діяр (земля) і бакр (незрозуміло, яке з них є походженням: назва племені бакр, або курдське для Північного бакура, або турецьке для мідного бакира). Місто називається курдською: Амед, арабською: ديار بكر, ДІЯРУ. Бакр, сирійський: ܕܝܪܒܟܝܪ , романізований: Амїда, вірменський: Էրզրում... , романізований: Дікрангерд) догубеязит: від Догу (Схід) і беязита на честь турецького воєначальника джелайирли Шехзаде Баязита Хана, який наказав одну з перебудов (в 1374 році), незважаючи на те, що старий замок з вірменською назвою даруйнк ремонтувався багато разів протягом історії. Врешті-решт місто було перейменовано на сам Беязит у 16 столітті, а пізніше, у 1930-х роках, на рівнині під старою ділянкою було побудовано нове місто, звідси і нова назва «Догубаязит», що буквально означає «Східний Беязит».

Дюздже: від Дюздже-Пазар (плоский базар або ринок на плоскій поверхні) Ринкова площа на рівнині в 8 км від історичного Конуралпа, резиденції турецького завойовника області на ім'я Османа I в 13 столітті. Едірне: з Адріанополя (Адріанополіс латиною або Адріануполіс грецькою мовою, заснований римським імператором Адріаном на місці попереднього фракійського поселення під назвою Ускудама), Едреміт, Баликесір: з оригіналу грецькою мовою Adramyttion (Ἰδραμύττιον) або Adramytteion (Ἰδραμύττειον).

Яликавак: від яли («пляжна власність») і Кавак («береза»), тобто «береза на пляжі» турецькою мовою. Ялова: від яли («пляжна власність») і Ова («низинні сільгоспугіддя»), тобто «низинні сільгоспугіддя на пляжі» по-турецьки. Єнішехір,

Бурса: від Єні («новий») і şehir («місто»), тобто «Нове місто» по-турецьки. Помпа: від назви сорту місцевого яблука.

Йозгат: від Йоз («луки») і Канта («місто»), тобто «місто з луками» давньотурецькою мовою.

Юмурталік: від Yumurta («яйце») і lik (суфікс разом з lik, luk і lük, що означає «призначений для»), тобто «яєчне гніздо» турецькою мовою.

Зонгулдак: від зони Геуль-Даг, назва, дана цій місцевості французькими та бельгійськими гірничодобувними компаніями для позначення зони поблизу «Геуль-Даг» або Гельдагі («Гора озера»), найвищої гори в околицях.

Висновки до другого розділу

Географічні топоніми – явище суспільне. Вони, як і все, що дійшло до нас з найдавніших часів – пам'ятки матеріальної і духовної культури, мова, писемність, світогляд, звичаї та інше, – є продуктом суспільних відносин. На складному історичному шляху розвитку географічних назв (це стосується сфери формування їх внутрішнього змісту, будови й становлення), у їх творенні, як і в творенні кожного суспільного явища, брали участь різні фактори, найголовніші з яких історичні, лінгвістичні та географічні.

У географічному розповсюдженні турецьких топонімів спостерігаються деякі властивості: основу географічних назв Туреччини складають топоніми тюркського походження, географічні назви, які не належать до тюркських мов, тобто які з'явилися до прибуття турків, інколи зустрічаються в турецьких топонімах та мають зазвичай підпорядкований характер. У номінації географічних об'єктів у тюркських топонімічних системах виділяються такі ознаки: колір, розмір, конфігурація, що зіставляється з частинами тіла, видавані звуки, розміщення у просторі.

ВИСНОВКИ

Провівши дослідження, можемо зробити наступні висновки:

Термін – це мовний знак, що має дефініцію, є засобом пізнання довколишнього світу й головною пізнавальною одиницею фахової мови, підпорядковується як термінологічним, так і мовним законам, належить до певної терміносистеми, де займає своє місце й може мати системні відношення, здатний утворювати словотвірні деривати, відповідає сучасним літературним нормам мови.

Термінологія кожної галузі утворює систему – терміносистему, в якій терміни поділяються на термінологічні поля та мікрополя, а всю сукупність термінів можна класифікувати відповідно до певних ознак (тематика, ступінь фіксованості, співвідношення у плані вираження між загальноживаною і термінологічною лексикою тощо).

У сучасному термінознавстві точаться жваві дискусії щодо розуміння понять термінологія та терміносистема. Більшість вчених сходяться до спільної думки про те, що термінологія є окремою системою всередині лексичного складу мови, яка складається з одиниць термінологічної номінації.

Як показує проведене дослідження, головна причина різноманіття дефініцій поняття «термін» обумовлена відсутністю єдиної позиції серед мовознавців щодо сутності терміна. Таким чином, одні вчені розглядають терміни як особливі слова, а інші – як слова в особливій функції. Існує також група дослідників, які за основу визначення терміна беруть його співвіднесеність з науковим поняттям та мовою науки.

Спочатку лінгвісти досліджували термін не як динамічний, функціонуючий в живій мові, а як статичний елемент сфери фіксації. Часто в результаті подібного підходу термінам приписувалися властивості і характеристики, які у них фактично були відсутні.

Проаналізувавши різні дослідження вчених щодо розмежування понять термінологія та терміносистема, можемо зробити висновок, що термінологія є поняттям значно ширшим, ніж терміносистема. Термінологія – це частина лексичного

складу конкретної мови. Терміносистема є повноцінно окремою системою в термінології, виокремлення якої потребує детального фахового підходу в кожній вузькій галузі. Крім того, одні й ті ж терміни можуть бути багатозначними в межах термінології як частині лексичного складу мови та однозначними в межах однієї терміносистеми, що відповідає природі власне терміна.

Географічні топоніми – явище суспільне. Вони, як і все, що дійшло до нас з найдавніших часів – пам'ятки матеріальної і духовної культури, мова, писемність, світогляд, звичаї та інше, – є продуктом суспільних відносин. На складному історичному шляху розвитку географічних назв (це стосується сфери формування їх внутрішнього змісту, будови й становлення), у їх творенні, як і в творенні кожного суспільного явища, брали участь різні фактори, найголовніші з яких історичні, лінгвістичні та географічні.

У географічному розповсюдженні турецьких топонімів спостерігаються деякі властивості: основу географічних назв Туреччини складають топоніми тюркського походження, географічні назви, які не належать до тюркських мов, тобто які з'явилися до прибуття турків, інколи зустрічаються в турецьких топонімах та мають зазвичай підпорядкований характер. У номінації географічних об'єктів у тюркських топонімічних системах виділяються такі ознаки: колір, розмір, конфігурація, що зіставляється з частинами тіла, видавані звуки, розміщення у просторі.

У топонімах Туреччини в ході історії залишилося кілька мовних спадщин: турецька мова (в якості першої мови більшості населення), грецька мова, вірменська мова, курдська мова, а також ряд інших мов, на яких колись широко говорили в Туреччині. Топоніми Туреччини варіюються від назв невідомого або невпізанного походження до більш чітко виведених ономастичних назв. Багато місць змінювали свої назви протягом історії, оскільки нові мовні групи домінували на сухопутному мосту, який є сучасною Туреччиною. Походження топонімів Середземноморського і Чорноморського регіонів сильно відрізняється. У топоніміці Чорноморського регіону поряд з споконвічними, тобто турецькими і вірменськими топонімами, виділяються запозичені топоніми, взяті з латинської - 8%, грецької - 17% та інших мов. Найбільша

кількість оронімів і гідронімів, а також хоронімів несуть у своїх назвах турецьку - 54% і вірменську мови - 17%. Топоніміка Середземноморського регіону відрізняється великою кількістю топонімів турецькою - 37% і грецькою мовами - 43%, виділяються запозичені топоніми, взяті з латинської - 10%, давньоєврейської мов - 8%. Найбільша кількість оронімів і гідронімів несуть в своїх назвах турецьку і грецьку мову, що обумовлено історичним фактором.

ÖZET

Araştırma yaptıktan sonra, aşağıdaki sonuçları çıkarabiliriz:

Terim, tanımı olan, çevreleyen dünya ve uzmanlaşmış bir dilin ana bilişsel birimi hakkında bilgi edinmenin bir aracı olan, hem terminolojik hem de dilsel yasalara tabi olan, belirli bir terminolojik sisteme ait olan, işgal ettiği yerde belirli bir terminolojik sisteme ait olan dilsel bir işarettir. Yer ve sistemik ilişkilere sahip olabilir, kelime oluşturan türevler oluşturabilir , dilin modern edebi normlarına karşılık gelir.

Her dalın terminolojisi bir sistem oluşturur - terimlerin terminolojik alanlara ve mikro alanlara bölüldüğü bir terminolojik sistem ve tüm terimler belirli özelliklere göre sınıflandırılabilir (konular, sabitlik derecesi, yaygın olarak ifade açısından ilişki kullanılan ve terminolojik kelime dağarcığı vb.).

Modern terminolojide kavramlarının anlaşılmasına ilişkin canlı tartışmalar yaşanıyor. Bilim adamlarının çoğu, terminolojinin, terminolojik adaylık birimlerinden oluşan dilin sözcüksel yapısı içinde ayrı bir sistem olduğu konusunda hemfikirdir.

Araştırmaların da gösterdiği gibi "terim" kavramına ilişkin tanımların çeşitliliğinin temel nedeni, terimin özü konusunda dilbilimciler arasında ortak bir pozisyonun olmamasıdır. Bu nedenle, bazı âlimler terimleri özel kelimeler, bazıları da özel bir işleve sahip kelimeler olarak kabul ederler. Terimi bilimsel kavram ve bilim dili ile olan ilişkisine göre tanımlayan bir grup araştırmacı da vardır.

İlk başta, dilbilimciler terimi canlı dilde işleyen bir dinamik olarak değil, sabitleme küresinin statik bir ögesi olarak incelediler. Çoğu zaman, böyle bir yaklaşımın sonucu olarak, terimlere gerçekte sahip olmadıkları özellikler ve nitelikler atfedildi.

Terminoloji kavramları arasındaki ayrımla ilgili bilim adamlarının çeşitli çalışmalarını inceledikten sonra, terminolojinin terminolojiden çok daha geniş bir kavram olduğu sonucuna varabiliriz. Terminoloji, belirli bir dilin sözlüğünün bir parçasıdır. Terminoloji sistemi, tanımlanması her dar alanda ayrıntılı bir profesyonel yaklaşım

gerektiren tamamen ayrı bir terminoloji sistemidir. Ayrıca, aynı terimler, dilin sözcüksel bileşiminin bir parçası olarak terminoloji içinde belirsiz olabilir ve aynı terim sistemi içinde belirsiz olmayabilir, bu da terimin doğasına tekabül eder.

Coğrafi yer adları sosyal bir olgudur. Onlar, eski zamanlardan beri bize gelen her şey gibi - maddi ve manevi kültür anıtları, dil, yazı, dünya görüşü, gelenekler vb. - sosyal ilişkilerin ürünüdür. Coğrafi adların gelişiminin karmaşık tarihsel yolunda (bu, iç içeriklerinin, yapılarının ve oluşumlarının oluşum alanıyla ilgilidir), bunların yaratılmasında ve ayrıca her sosyal olgunun yaratılmasında çeşitli faktörler yer aldı - tarihsel, dilsel ve coğrafi olanlardır.

Türkçe yer adlarının coğrafi dağılışımda bazı özellikler gözlenmektedir: Türkiye coğrafi adlarının temeli, Türk dillerine ait olmayan, yani Türklerin gelmesinden önce ortaya çıkan, Türkçe kökenli yer adlarından oluşmaktadır. Türkler, bazen Türkçe yer adlarında bulunur ve genellikle tali bir karaktere sahiptir. Türk yer isim sistemlerinde coğrafi nesnelere aday gösterilmesinde şu özellikler ayırt edilir: renk, boyut, konfigürasyon, vücut bölümleriyle eşleşme, yayılan sesler, uzayda yerleşim.

Tarih boyunca, Türkiye'nin yer adları birkaç dilsel mirası korumuştur: Türkçe (nüfusun çoğunluğunun ilk dili olarak), Yunanca, Ermenice, Kürtçe ve bir zamanlar yaygın olarak konuşulan bir dizi başka dil. Türkiye'nin yer adları, kaynağı bilinmeyen veya tanınmayan adlardan daha açık bir şekilde türetilmiş onomastik adlara kadar uzanır. Modern Türkiye olan kara köprüsüne yeni dil grupları hakim olduğu için tarih boyunca birçok yerin adı değişti. Akdeniz ve Karadeniz bölgelerinin yer adlarının kökeni çok farklıdır. Karadeniz bölgesi yer adlarında orijinal yani Türkçe ve Ermenice yer adlarının yanı sıra Latince - %8, Rumca - % 17 ve diğer dillerden alınmış alıntı yer adları bulunmaktadır. En fazla oronim ve hidronim ile horonimlerin adlarında Türkçe - %54 ve Ermenice - %17 bulunmaktadır. Akdeniz bölgesinin toponimi, Türkçe -% 37 ve Yunanca -% 43, Latince'den alınan ödünç alınmış yer isimleri -% 10, eski İbranice dilleri -% 8 ile öne çıkan çok sayıda yer ismi ile ayırt edilir. En fazla oronim ve hidronim, tarihsel bir faktörden dolayı adlarında Türkçe ve Yunanca adlara sahiptir.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бурячок А. А. Лексика сучасної української мови з погляду її походження. Сучасна українська літературна мова. Лексика і фразеологія / за ред. акад. І. К. Білодіда. Київ, 1973. С. 101–150
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови: 250000 / уклад. та голов. ред. В. Т. Бусел. Київ; Ірпінь: Перун, 2005. VIII, 1728 с.
3. Гумовська І.М. Англійська юридична термінологія в економічних текстах: генезис, дериваційні та семантико-функціональні аспекти: Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04. Л., 2000. 19 с.
4. Дуда О.І. Процеси термінологізації в сучасній англійській мові (на матеріалі літератури з кредитно-банківської справи): Автореф. дис... канд. філол. наук: 10.02.04. К., 2001. 19 с.
5. Д'яков А. С. Основи термінотворення: семантичні та соціолінгвістичні аспекти: [монографія]. Київ: КМ Academia, 2000. 216 с.
6. Зарицький М.С. Актуальні проблеми українського термінознавства [Текст]: підручник для студентів вищих навчальних закладів. К.: Політехніка, 2004. 128 с.
7. Кияк Т.Р. Лингвистические аспекты терминоведения: учеб. пособие. К.: УМК ВО, 1989. 104 с.
8. Основи термінознавства: навч. посіб. / С. З. Булик-Верхола, Г. В. Наконечна, Ю. В. Теглівець. 3-є вид., допов. Львів: Львівська політехніка, 2016. 192 с.
9. Пономаренко О. Д. Сучасна українська мова. К.: Либідь, 2001. 398 с.
10. Пономарів О.Д. Стилїстика сучасної української мови: Підручник. 3-тє вид., перероб. і доповн. Тернопіль: Навчальна книга. Богдан, 2000. 248 с.
11. Саєзич І. Термін і слово: стан, проблеми і шляхи вирішення. Вісник Львівського університету. Серія філологічна. Вип. 29. Львів: ЛНУ, 2000. С. 230-235
12. Симоненко Л. Лінгвістичні проблеми унормування наукової термінології. Українська термінологія і сучасність: Збірник наукових праць. Вип. VIII Відп. ред. Л.О. Симоненко. К.: КНЕУ, 2007. С. 21-25.

13. Симоненко Л. Українська наукова термінологія: стан та перспективи розвитку. Українська термінологія і сучасність: Збірник наукових праць. Вип. IV / Відп. ред. Л.О. Симоненко. К.: КНЕУ, 2001. С. 3-8.
14. Словник іншомовних слів. URL: <https://www.jnsm.com.ua/sis/>
15. Тур О. М. Польова структура сучасної української терміносистеми землеустрою та кадастру. ЧДУ ім. П. Могили: наукові праці. Т. 92. № 79. С. 68 – 72
16. Хаютин А. Д. Термин, терминология, номенклатура: учеб. пособие. Самарканд, 1972. С. 3
17. Шевчук С.В., Клименко І.В. Українська мова за професійним спрямуванням: Підручник. К.: Алерта, 2010. 696 с
18. Aksan Doğan. Her Yönüyle Dil Ana Çizgileriyle Dilbilim 3, Türk Dil Kurumu Yayınları / Aksan Doğan. – Ankara. – 1982.
19. Eren, H., «Yer Adlarımızın Dili» Türk Dil Kurumunda 3 nisan 1965 okunan konferans, s. 165.
20. Yağmur Ö., Höbek Köyü Yer Adları Üzerine Bir İnceleme, Türk Dili ve Edebiyatı Dergisi Cilt / Sayı XLIX
21. Platon, Dialoglar, I.cilt, Ceviri. Teoman Aktürel, Remzi Kitapevi, İstanbul, 1998, s. 191.
22. Sakaoğlu S. Türk Ad Bilimi I Giriş, Türk Dil Kurumu yayınları / S. Sakaoğlu, Ankara, 2001.